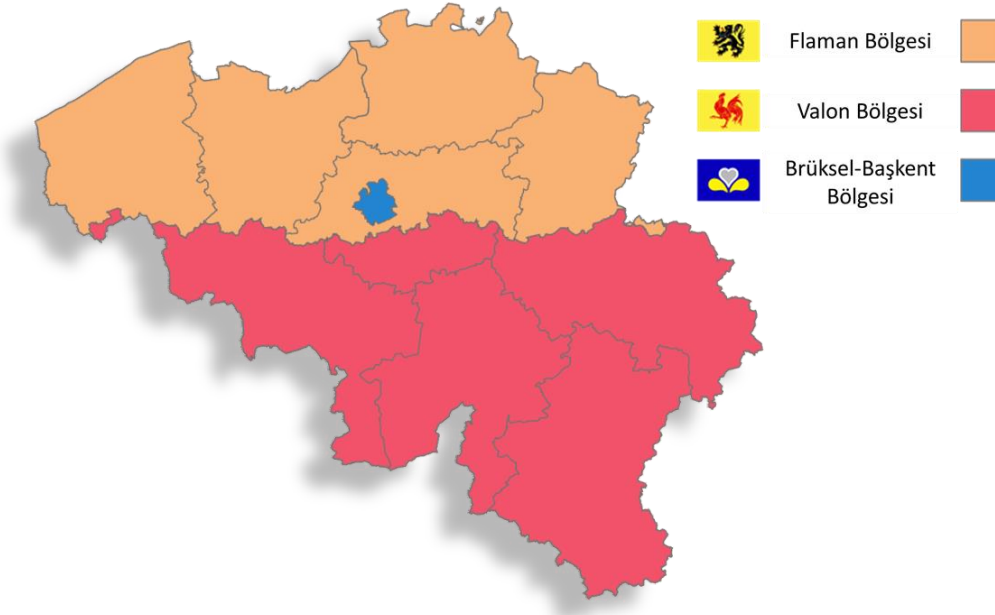


# BÖLGELER İTİBARIYLA

## TÜRKİYE - BELÇİKA DIŞ TİCARETİ



Belçika’da 1970-2014 yılları arasında gerçekleştirilen altı adet Devlet Reformu ile üniter devletten federal yönetime geçiş olmuş, Flaman, Valon ve Brüksel-Başkent Bölge Yönetimlerinin yetkileri başta ekonomi politikaları olmak üzere zaman içerisinde oldukça genişlemiştir. Dış ticaret politikaları da bölgesel olarak yürütülmektedir. 1990 yılına kadar Belçika Dış Ticaret Ofisi (OBCE - Office Belge du Commerce Extérieur) dış ticareti teşvik eden en önemli kurum iken, 1990 yılında Valon İhracat ve Yabancı Yatırımlar Ajansı (AWEX), 1991’de Flaman Yatırım ve Ticaret Ajansı (FIT) ve Brüksel Yatırım ve İhracat Ajansı (hub.brussels) kurulmuş olup dış ticaret ve ihracatın teşviki konuları büyük oranda bölgesel yönetimlere devredilmiştir.

2002 yılında dış ticaretin yönetimi daha fazla bölgeselleştirilmiş ve bölgesel kuruluşların ihracatın teşviki ile ilgili yetkileri genişletilmiştir. Yine 2002 yılında, bölgesel dış ticaret otoriteleri ile koordinasyonu sağlamak üzere Dış Ticaret Ajansı (ACE - Agence pour le Commerce extérieur) kurulmuştur. Belçika Dış Ticaret Ajansı, Bölge Ticaret ve Yatırım Ajansları ile birlikte Kralı temsilen Prensesin ve çeşitli sektörlerden firmaların yer aldığı Belçika ekonomik misyonlarını organize etmekte olup her yıl için iki ülkeye ekonomik misyon organizasyonu planlanmaktadır. FIT, AWEX ve hub.brussels tarafından da farklı ülke ve bölgelere dönük B2B görüşmelerin ağırlıkta olduğu ticaret misyonları organize edilmektedir. Bölge Ticaret ve Yatırım ajansları, Belçika’nın İstanbul Başkonsolosluğu’nda ekonomik ve ticari ataşeleri ile temsil edilmektedir.

Belçika Avrupa ülkeleri ile ticarete önemli bir hub görevi görmektedir. Bu anlamda, reeksport yoluyla Belçika aracılığıyla 3. ülkelere giden Türk malları veya bu ülkelere gelen mallar nedeniyle, Belçika istatistikleri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre farklılık göstermektedir. “Rotterdam veya Rotterdam-Antwerp Etkisi” olarak adlandırılan “Yarı-transit” ticaretin etkisinin AB sınırındaki büyük limanlara sahip üye ülkelerde, özellikle de Hollanda’da olduğu bilinmektedir. Rakamlara etkisinin “Rotterdam etkisi” olarak adlandırılmasının sebebi de budur. İthalatta, diğer AB üye ülkelere gidecek olan ürünler Belçika’ya vardığında, Belçika ekonomisi ile ilgisi olmamasına karşın, Birlik kuralları çerçevesinde (Topluluk konsepti -community concept), Belçika (malların serbest dolaşıma girdiği ülke) tarafından ithalat olarak kaydedilir ve Belçika’dan asıl varış ülkesi olan üye ülkeye sevkiyatı yapılır. “Yarı-transit” ticaret ithalatta daha fazla etkili olmakla birlikte ihracat da etkilenmektedir.

Diğer taraftan, Belçika Dış Ticaret Ajansı tarafından dış ticaret istatistikleri, “Topluluk konsepti” ve “ulusal konsept (national concept)” esas alınarak hazırlanan iki ayrı veri olarak açıklanmaktadır. Bu iki sistemin farkı, ithalat ve ihracat rakamlarının yerleşikliğine göre veya malların girişi ve çıkışı esasına dayalı olmasıdır. “Topluluk konsepti” esas alınarak hesaplanan verilerde, ihracatçısı veya ithalatçısı Belçika’da yerleşik olsun ya da olmasın Belçika’ya yapılan her türlü mal girişi ithalat, mal çıkışı da ihracat olarak sayılmaktadır. Ulusal konsept istatistikleri ise sadece Belçika’da yerleşik işletmelerce gerçekleştirilen sınır ötesi mal ticaretini kapsamaktadır.

Tablo 1: Belçika’nın Toplam Dış Ticareti (Topluluk Konsepti, Milyon Avro)

	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2021	464.683	446.514	911.198	18.169
2022	604.098	592.913	1.197.011	11.184
Değişim (%)	30,0	32,8	31,4	-38,4

Tablo 2: Belçika'nın Toplam Dış Ticareti (Ulusal Konsept, Milyon Avro)

	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2021	326.709	333.038	659.747	-6.329
2022	440.212	448.100	888.312	-7.887
Değişim (%)	34,7	34,5	34,6	24,6

Belçika'nın 2022 yılında dünya ile ticaretine ilişkin veriler incelendiğinde, topluluk konsepti esas alınarak hazırlanan dış ticaret verilerinin, ulusal konsept verilerinden ihracat ve ithalat için sırasıyla %37 ve %32,3 daha fazla olduğu görülmektedir.

Türkiye-Belçika dış ticaret verileri de benzer şekilde farklılıklar içermekte olup Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri, Belçika Dış Ticaret Ajansı ulusal konsept verileri ile daha uyumludur. Türkiye-Belçika dış ticaret hacmi 2022 yılında;

- TÜİK verilerine göre 9,2 milyar Dolar (yaklaşık 8,8 milyar Avro) (2022 Avro/Dolar ortalama kuru: 1,05)
- Belçika Dış Ticaret Ajansı Topluluk konsepti verilerine göre 13,3 milyar Avro
- Belçika Dış Ticaret Ajansı Ulusal konsept verilerine göre 8,7 milyar Avro

Belçika'nın dış ticaret politikaları Bölgelerin kendi kurumları (Bölge Ticaret ve Yatırım Ajansları) tarafından belirlenmektedir. Öte yandan, Belçika'nın Bölgeler itibariyle dış ticaretine ilişkin veriler, sadece **ulusal konsept** esaslı istatistiklerden elde edilebilmektedir. Bölgelerin dünya ve Türkiye ile olan dış ticaretinin seyri ve yapısı farklılıklar içermektedir. Örneğin Flaman Bölgesi Belçika'nın toplam ihracatında %77, ithalatında ise yaklaşık %85 payı ile en etkin Bölge olarak öne çıkarken, 2022 yılında ülkemiz ile olan ticaretin yaklaşık %93'ü Flaman Bölgesi ile gerçekleştirilmiştir. Flaman Bölgesi'nin dış ticaretteki ağırlığında Antwerp-Brugge limanının ticaret hacmi ve petrol ve doğal gaz boru hatları etkili olmaktadır. Sektörel dış ticaret açısından da Bölgeler ayrışmakta olup, Flaman, Valon ve Brüksel-Başkent Bölgeleri ithalatlarında birinci sırada sırasıyla mineral ürünler (%28), kimyasallar (%32) ve makinalar (%23) gelmektedir.

Belçika'nın dış ticaretinin Bölgeler itibariyle incelenmesinin, Bölgelerin dış ticaret yapılarını ve ülkemiz ile olan dış ticaretlerinin seyrinin analiz edilebilmesi ve Bölgeler itibariyle politikaların oluşturulabilmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 3: Bölgelerin Toplam ve Türkiye ile Dış Ticareti (2022, Ulusal Konsept, Milyon Avro)

	Toplam İhracat	Türkiye'ye İhracat	Pay%	Toplam İthalat	Türkiye'den İthalat	Pay%
Flaman	339.363	4.830	1,4	379.834	3.326	0,9
Valon	91.210	333	0,4	50.993	136	0,3
Brüksel-Başkent	9.640	35	0,4	17.273	80	0,5
<b>Belçika Toplam</b>	<b>440.212</b>	<b>5.198</b>	<b>1,2</b>	<b>448.100</b>	<b>3.542</b>	<b>0,8</b>

Tablo 4: Belçika'nın Toplam İhracat ve İthalatında Bölgelerin Payları (2022, Ulusal Konsept, %)

	Toplam İhracat	Türkiye'ye İhracat	Toplam İthalat	Türkiye'den İthalat
Flaman	77,1	92,9	84,8	93,9
Valon	20,7	6,4	11,4	3,8
Brüksel-Başkent	2,2	0,7	3,9	2,3
<b>Belçika Toplam</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>

#### i. Brüksel-Başkent Bölgesi

Brüksel-Başkent Bölgesi, Belçika'nın toplam dış ticaretinde en küçük paya sahip Bölgesidir. 2021 yılı itibariyle Belçika'nın dünyaya ihracatında %2,2, dünyadan ithalatında ise %3,9 paya sahiptir. Bölgenin Belçika'nın ülkemize ihracatı ve ülkemizden ithalatı içerisindeki payı ise sırasıyla %0,7 ve %2,3 seviyesindedir.

Brüksel-Başkent Bölgesi'nden ülkemize 2021 yılında 21,5 milyon Avro, 2022 yılında ise 35,3 milyon Avro ihracat gerçekleşmiştir. İthalat rakamları ise, 2021 yılında 90,6 milyon Avro, 2022 yılında 80,4 milyon Avro olarak kayıtlara geçmiştir.

2022 yılında bir önceki yıla göre Brüksel Başkent Bölgesi'nin Türkiye'ye ihracatı %23,6, Türkiye'den ithalatı ise %11,3 gerilemiştir. Dış ticaret dengesi ise ülkemiz lehine 40,1 milyon Avro seviyesindedir.

Bölgenin ülkemize ihracatında eczacılık ürünleri en önemli bölümü oluşturmaktadır. 2022 yılında Bölgeden ülkemize ihracatın %49,5'i (17,5 milyon Avro) ilaç ihracatıdır. Toplam ihracatın yaklaşık %40'ını oluşturan motorlu taşıtlar ihracatının neredeyse tamamı elektrikli binek otomobil ihracatıdır (87038010). İhracatta diğer öne çıkan ürünler arasında medikal alet ve cihazlar, optik aletler, makineler ve plastik malzemeler yer almaktadır.

Ülkemizden ithalatta ise binek otomobiller toplam ithalatın %42'sini oluşturmaktadır. Gıda ürünleri (%13) (fındık, leblebi, tahin, tahin helvası ve lokum), tekstil ve konfeksiyon (%12) (örme giyim eşyası, örülmemiş giyim eşyası, halı ve diğer yer kaplamaları) ana metaller (%7,6) (demir-çelikten inşaat aksamı 1,4 milyon Avro, alüminyum inşaat aksamı 2,8 milyon Avro), plastikler (vulkanize kauçuktan boru ve hortumlar) ülkemizden ithalatta diğer öne çıkan ürün gruplarıdır.

Brüksel-Başkent Bölgesi dış ticaretinde ilk üç sırada yer alan Almanya, Fransa ve Hollanda toplam ihracatın %46'sı, toplam ithalatın ise %61'ini oluşturmaktadır. Ülkemiz, 2022 yılında Brüksel-Başkent Bölgesi'nin ihracatında 24'üncü ithalatında ise 22'nci sırada yer almaktadır.

Brüksel-Başkent Bölgesi'nin dünyadan ithalatında ilk sırada makine sektörü yer almaktadır. Makine sektörü içerisinde otomatik bilgi işlem makineleri, elektrik veya elektronik ampul, tüp, valf montaj makineleri ile cam veya cam eşyanın imaline veya sıcak işlenmesine mahsus makinelerin aksam veya parçaları ve elektrik akümülatörleri en fazla ithalat gerçekleştirilen ürünlerdir. Dünyaya ihracatının yaklaşık %40'unu binek otomobiller, binek otomobiller ihracatının ise %83'ünü elektrikli otomobiller (Brüksel'deki Audi fabrikasında sadece elektrikli modeller üretilmektedir) oluşturmaktadır.

Tablo 5: Brüksel-Başkent Bölgesi Dış Ticareti (2022, Ulusal Konsept)

Bin Avro	Dünya				Türkiye			
	İthalat	Pay (%)	İhracat	Pay (%)	İthalat	Pay (%)	İhracat	Pay (%)
I Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünler	206.341	1,2	43.281	0,4	3	0,0	0	0,0
II Bitkisel Ürünler	544.470	3,2	240.586	2,5	1.892	2,4	0	0,0
III Hayvansal, Bitkisel veya Mikrobiyal Katı ve Sıvı Yağlar ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal ve Bitkisel Mumlar	11.464	0,1	2.565	0,0	663	0,8	0	0,0
IV Gıda Sanayii Müstahzarları; Meşrubat, Alkollü İçkiler ve Sirke; Tütün veya Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler	837.678	4,8	390.095	4,0	10.491	13,1	43	0,1
V Mineral Ürünler	612.056	3,5	72.152	0,7	299	0,4	0	0,0
VI Kimya Sanayii ve Buna Bağlı Sanayii Ürünleri	3.242.329	18,8	2.463.140	25,6	528	0,7	17.696	50,1
VII Plastik ve Plastik Ürünleri; Kauçuk ve Kauçuk Ürünleri	397.814	2,3	569.226	5,9	4.817	6,0	729	2,1
VIII Deriler, Köseleler, Postlar, Kürkler ve Mamul Eşya; Saracıye Eşyası ve Eyer ve Koşum Takımları; Seyahat Eşyası, El Çantaları ve Benzeri Mahfazalar..	119.570	0,7	36.965	0,4	338	0,4	18,4	0,1
IX Ağaç ve Ahşap Eşya; Odun Kömürü; Mantar ve Mantardan Mamul Eşya; Hasırdan, Sazdan veya Örümeye Elverişli Diğer Maddelerden Mamuller;	59.493	0,3	154.553	1,6	278	0,3	0,0	0,0
X Odun veya Diğer Lifli Selülozik Maddelerin Hamurları ve Kağıt veya Karton Döküntü, Kırpıntı ve Hurdaları; Kağıt, Karton ve Mamulleri	205.092	1,2	70.683	0,7	1.379	1,7	14,3	0,0
XI Dokumaya Elverişli Maddeler ve Bunlardan Mamul Eşya	897.538	5,2	218.888	2,3	9.735	12,1	106	0,3
XII Ayakkabılar, Başlıklar, Şemsiyeler, Güneş Şemsiyeleri, Bastonlar, Kemerler, Kirbağlar ve Aksamları; Yapma Çiçekler; İnsan Saçından Mamul Eşya	167.643	1,0	30.227	0,3	463	0,6	0,3	0,0
XIII Taş, Alçı, Çimento, Amyant, Mika veya Benzeri Maddelerden Eşya; Seramik Mamulleri; Cam veya Cam Eşya	99.234	0,6	9.104	0,1	787	1,0	9	0,0
XIV Tabii veya Kültür İnciler, Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller, Kıymetli Metallerle Kaplama Metaller ve Bunlardan Mamul Eşya; Taklit Mücevher Eşyası; Metal Paralar	228.773	1,3	199.439	2,1	233	0,3	87	0,2
XV Adi Metaller ve Adi Metallerden Eşya	516.642	3,0	219.547	2,3	6.107	7,6	72	0,2
XVI Makinalar ve Mekanik Cihazlar; Elektrik Malzemeleri; Bunların Aksam ve Parçaları; Ses Kaydediciler ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar Televizyon Görüntü ve Ses Kaydedicileri ve Bunların Parça ve Aksesuarları	4.033.360	23,3	542.330	5,6	4.682	5,8	1.301	3,7
XVII Nakil Vasıtaları	3.865.403	22,4	3.981.429	41,3	33.841	42,1	14.074	39,9
XVIII Optik Alet ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet ve Cihazları, Tıbbi veya Cerrahi Alet ve Cihazlar; Saatçi Eşyası; Müzik Aletleri..	833.100	4,8	116.374	1,2	464	0,6	1.083	3,1
XIX Silahlar ve Mühimmat; Bunların Aksam, Parça ve Aksesuarı	35.592	0,2	90.763	0,9	0,0	0,0	0	0,0
XX Muhtelif Mamul Eşya	285.013	1,6	122.394	1,3	3.310	4,1	48	0,1
XXI Sanat Eserleri, Koleksiyon Eşyası ve Antikalar	74.889	0,4	66.059	0,7	36,8	0,0	14,4	0,0
<b>TOPLAM</b>	<b>17.273.494</b>	<b>100,0</b>	<b>9.639.801</b>	<b>100,0</b>	<b>80.349</b>	<b>100,0</b>	<b>35.295</b>	<b>100,0</b>

## ii. Flaman Bölgesi

Belçika'nın 2022 yılı toplam ticaretinin yaklaşık %81'i Flaman Bölgesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Bölge Belçika'nın dünyaya ihracatında %77,1, ithalatında %84,8 paya sahiptir. Flaman Bölgesi'nin Belçika'nın ülkemiz ile ticaretindeki payı 2022 yılı itibarıyla %93,3 seviyesindedir.

Flaman Bölgesi'nin dünyaya ihracatı ve dünyadan ithalatı içerisinde ülkemizin payları ise sırasıyla %1,4 ve %0,9 seviyesindedir. 2022 yılında Flaman Bölgesi dış ticaretinde ilk üç sırada yer alan Hollanda, Almanya ve Fransa, Bölge ihracatının %42'si, ithalatının ise %41'ini oluşturmaktadır. 2022 yılında özellikle doğalgaz ve LNG ticaretinin etkisi ile İngiltere (%215,8), Norveç (%159,7) ve Katar'dan (%470) ithalatta, mineral ürünler ticaretinin etkisi ile Nijerya'ya (%284) ve kimyasal ürünler ticaretinin etkisi ile Vietnam'a (%233,5) ihracatta yüksek oranlı artışlar görülmüş, komşu ülkelerin payı bir miktar gerilemiştir. Ülkemiz, 2022 yılında Flaman Bölgesi'nin ihracatında 14, ithalatında ise 19'uncu sırada yer almaktadır.

Flaman Bölgesi'nin ülkemize ihracatı 2022 yılında 2021 yılındaki 4,2 milyar Avro seviyesinden 4,8 milyar Avro'ya, ülkemizden ithalatı ise 2,7 milyar Avro'dan 3,3 milyar Avro'ya yükselmiştir. Türkiye ile ticaretinde Flaman Bölgesi 1,5 milyar Avro dış ticaret fazlası vermiştir.

Flaman Bölgesi'nin ülkemize ihracatında kimyasal ürünler, plastik ve kauçuk ürünler ile metal sanayi ihracatı toplam ihracatın yaklaşık %60'ını oluşturmaktadır. Kimyasal ürünler ihracatı içerisinde organik kimyasallar (teraftalik asit ve tuzları), eczacılık ürünleri ve yıkama ve temizleme müstahzarları, plastik ve kauçuk ürünler ihracatında polistiren, polietilen, polipropilen, pvc ve akrilik polimerler, ana metaller ihracatında ise hurda demir-çelik en fazla ihracatı gerçekleştirilen ürün grupları arasında yer almaktadır. Makine sektörü ihracatında ise dokuma makineleri (tezgahlar) toplam ihracat içerisindeki %3,6 payı ile öne çıkmaktadır.

Ülkemizden ithalatta yaklaşık %28 pay ile birinci sırada yer alan binek otomobilleri, makine, mineral ürünler ve ana metal sanayi ürünleri takip etmektedir. Ülkemizden en fazla ihraç edilen ürün grupları hibrit (benzin/elektrik) binek otomobiller, makine sektöründe; motor aksam ve parçaları, klima aksam ve parçaları buzdolabı, bulaşık makinası, mineral ürünlerde; mineral yağlar, sıvı bütadien, çimento (klinker) ve çinko cevher ve konsantreleri, ana metal sanayi ürünlerinde; yassı hadde alaşımsız çelik mamulleri, demir-çelikten inşaat aksamı, demir-çelikten çubuklar, alüminyum saclar, levhalar ve demir-çelikten borulardır.

Flaman Bölgesi'nin dünya ile ticaretinde, ihracatında kimyasal ürünler, ithalatında ise mineral ürünler birinci sırada gelmektedir. Ağırlıklı olarak yüksek enerji fiyatları kaynaklı olarak mineral ürünler ithalatı 2022 yılında, bir önceki yıla göre %126 oranında artarak birinci sıraya yükselmiştir. Kimyasal ürünler dış ticareti içerisinde ise organik kimyasallar ve eczacılık ürünlerinin payı yaklaşık %80 seviyesindedir. 2022 yılında Flaman Bölgesi'nin organik kimyasallar dış ticaretinde, yaklaşık 28 milyar Avro ithalat, 16,7 milyar Avro ihracat gerçekleştirirken, eczacılık ürünlerinde yaklaşık 34,5 milyar Avro ithalat, 52,5 milyar Avro ihracat gerçekleştirmiştir. Flaman Bölgesi ihracat ve ithalatında üçüncü sırada yer alan makine sektörü dış ticaretinde elektronik entegre devreler, mobil telefonlar, akümülatörler, hava/vakum pompaları, tarım makinaları öne çıkmaktadır.

Tablo 6: Flaman Bölgesi Dış Ticareti (2022, Ulusal Konsept)

Bin Avro	Dünya				Türkiye			
	İthalat	Pay (%)	İhracat	Pay (%)	İthalat	Pay (%)	İhracat	Pay (%)
I Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünler	6.524.736	1,7	7.626.612	2,2	1.019	0,0	5.211	0,1
II Bitkisel Ürünler	9.860.638	2,6	6.402.921	1,9	38.506	1,2	15.306	0,3
III Hayvansal, Bitkisel veya Mikrobiyal Katı ve Sıvı Yağlar ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Kabı Yağlar; Hayvansal ve Bitkisel Muımlar	3.236.429	0,9	2.499.480	0,7	5.284	0,2	1.387	0,0
IV Gıda Sanayii Müstahzarları; Meşrubat, Alkollü İçkiler ve Sirke; Tütün veya Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler	11.969.323	3,2	18.175.125	5,4	92.366	2,8	120.632	2,5
V Mineral Ürünler	106.251.072	28,0	54.107.690	15,9	471.995	14,2	115.757	2,4
VI Kimya Sanayii ve Buna Bağlı Sanayii Ürünleri	79.816.765	21,0	90.915.979	26,8	117.636	3,5	1.169.145	24,2
VII Plastik ve Plastik Ürünleri; Kauçuk ve Kauçuk Ürünleri	16.267.277	4,3	23.083.390	6,8	183.836	5,5	906.204	18,8
VIII Deriler, Köseleler, Postlar, Kürkler ve Mamul Eşya; Saracıye Eşyası ve Eyer ve Koşum Takımları; Seyahat Eşyası, El Çantaları ve Benzeri Mahfazalar..	540.051	0,1	684.960	0,2	2.991	0,1	7.708	0,2
IX Ağaç ve Ahşap Eşya; Odun Kömürü; Mantar ve Mantardan Mamul Eşya; Hasırdan, Sazdan veya Örümeye Elverişli Diğer Maddelerden Mamuller;	2.751.761	0,7	2.221.759	0,7	10.101	0,3	5.595	0,1
X Odun veya Diğer Lifli Selülozik Maddelerin Hamurları ve Kağıt veya Karton Döküntü, Kırpıntı ve Hurdaları; Kağıt, Karton ve Mamulleri	3.841.084	1,0	3.451.989	1,0	32.367	1,0	33.585	0,7
XI Dokumaya Elverişli Maddeler ve Bunlardan Mamul Eşya	5.987.940	1,6	8.144.044	2,4	321.828	9,7	229.235	4,7
XII Ayakkabılar, Başlıklar,Şemsiyeler, Güneş Şemsiyeleri, Bastonlar, Kemerler, Kırbaçlar ve Aksamları; Yapma Çiçekler; İnsan Saçından Mamul Eşya	961.088	0,3	4.007.390	1,2	3.784	0,1	88.921	1,8
XIII Taş, Alçı, Çimento, Amyant, Mika veya Benzeri Maddelerden Eşya; Seramik Mamulleri; Cam veya Cam Eşya	2.740.186	0,7	2.616.128	0,8	68.628	2,1	8.407	0,2
XIV Tabii veya Kültür İnciler, Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller, Kıymetli Metallerle Kaplama Metaller ve Bunlardan Mamul Eşya; Taklit Mücevher Eşyası; Metal Paralar	18.546.574	4,9	20.046.344	5,9	94.935	2,9	59.508	1,2
XV Adı Metaller ve Adı Metallerden Eşya	21.678.794	5,7	23.361.191	6,9	362.754	10,9	811.841	16,8
XVI Makinalar ve Mekanik Cihazlar; Elektrik Malzemeleri; Bunların Aksam ve Parçaları; Ses Kaydediciler ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar Televizyon Görüntü ve Ses Kaydedicileri ve Bunların Parça ve Aksesuarları	42.353.269	11,2	30.908.819	9,1	517.203	15,6	602.575	12,5
XVII Nakil Vasıtaları	34.058.121	9,0	30.270.902	8,9	932.202	28,0	511.212	10,6
XVIII Optik Alet ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet ve Cihazları, Tıbbi veya Cerrahi Alet ve Cihazlar; Saatçi Eşyası; Müzik Aletleri..	7.661.109	2,0	7.027.110	2,1	5.163	0,2	114.699	2,4
XIX Silahlar ve Mühimmat; Bunların Aksam, Parça ve Aksesuarı	25.169	0,0	23.659	0,0	0	0,0	1	0,0
XX Muhtelif Mamul Eşya	4.423.251	1,2	3.243.562	1,0	63.351	1,9	18.501	0,4
XXI Sanat Eserleri, Koleksiyon Eşyası ve Antikalar	338.955	0,1	544.026	0,2	70	0,0	4.439	0,1
<b>TOPLAM</b>	<b>379.833.593</b>	<b>100,0</b>	<b>339.363.078</b>	<b>100,0</b>	<b>3.326.019</b>	<b>100,0</b>	<b>4.829.869</b>	<b>100,0</b>

### iii. Valon Bölgesi

Valon Bölgesi, 2022 yılı itibarıyla Belçika'nın dünyaya ihracatında %20,7, dünyadan ithalatında ise yaklaşık %11,4 paya sahiptir. Belçika'nın ülkemize ihracatı ve ülkemizden ithalatı içerisinde Bölgenin payı ise sırasıyla %6,4 ve %3,8 seviyesindedir.

Valon Bölgesi'nin dünyaya ihracatı ve dünyadan ithalatı içerisinde ülkemizin payları ise sırasıyla %0,4 ve %0,3 seviyesindedir. Bölgenin dünyadan ithalatında Fransa (%31,9), Almanya (%12,9) ve İsviçre (%12,5), dünyaya ihracatında ise Almanya (%40,1), Fransa (%18,9) ve ABD (%6,9) ilk üç sırada yer almaktadır. Ülkemiz, 2022 yılında Valon Bölgesi'nin ihracatında 24, ithalatında ise 27'nci sırada yer almaktadır.

2022 yılında bir önceki yıla göre Valon Bölgesi'nden ülkemize ihracat %63,9 artışla 332,5 milyon Avro'ya, ülkemizden ithalat %35,2 artışla 135,9 milyon Avro'ya yükselmiştir.

Tablo 7: Valon Bölgesi Dış Ticareti (2022, Ulusal Konsept)

Bin Avro	Dünya				Türkiye			
	İthalat	Pay (%)	İhracat	Pay (%)	İthalat	Pay (%)	İhracat	Pay (%)
I Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünler	1.710.963	3,4	1.757.907	1,9	418	0,3	221	0,1
II Bitkisel Ürünler	985.886	1,9	717.052	0,8	2.518	1,9	1.118	0,3
III Hayvansal, Bitkisel veya Mikrobiyal Katı ve Sıvı Yağlar ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal ve Bitkisel Mumlar	281.663	0,6	197.804	0,2	0,1	0,0	651	0,2
IV Gıda Sanayii Müstahzarları; Meşrubat, Alkollü İçkiler ve Sirke; Tütün veya Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler	1.541.534	3,0	3.686.263	4,0	8.235	6,1	2.438	0,7
V Mineral Ürünler	9.327.606	18,3	35.891.459	39,4	5.765	4,2	502	0,2
VI Kimya Sanayii ve Buna Bağlı Sanayii Ürünleri	16.293.630	32,0	23.285.086	25,5	7.384	5,4	96.058	28,9
VII Plastik ve Plastik Ürünleri; Kauçuk ve Kauçuk Ürünleri	2.201.699	4,3	3.704.536	4,1	19.010	14,0	31.070	9,3
VIII Deriler, Köseleler, Postlar, Kürkler ve Mamul Eşya; Saracıye Eşyası ve Eyer ve Koşum Takımları; Seyahat Eşyası, El Çantaları ve Benzeri Mahfazalar..	66.867	0,1	54.778	0,1	228	0,2	200	0,1
IX Ağaç ve Ahşap Eşya; Odun Kömürü; Mantar ve Mantardan Mamul Eşya; Hasırdan, Sazdan veya Örülmeye Elverişli Diğer Maddelerden Mamuller;	606.650	1,2	759.426	0,8	450	0,3	380	0,1
X Odun veya Diğer Lifli Selülozik Maddelerin Hamurları ve Kağıt veya Karton Döküntü, Kırpıntı ve Hurdaları; Kağıt, Karton ve Mamulleri	793.504	1,6	950.402	1,0	889	0,7	2.831	0,9
XI Dokumaya Elverişli Maddeler ve Bunlardan Mamul Eşya	1.075.737	2,1	707.422	0,8	27.266	20,1	5.270	1,6
XII Ayakkabılar, Başlıklar,Şemsiyeler, Güneş Şemsiyeleri, Bastonlar, Kemerler, Kirbaçlar ve Aksamları; Yapma Çiçekler; İnsan Saçından Mamul Eşya	151.354	0,3	28.309	0,0	232	0,2	181	0,1
XIII Taş, Alçı, Çimento, Amyant, Mika veya Benzeri Maddelerden Eşya; Seramik Mamulleri; Cam veya Cam Eşya	600.771	1,2	1.150.402	1,3	5.225	3,8	21.317	6,4
XIV Tabii veya Kültür İnciler, Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller, Kıymetli Metallerle Kaplama Metaller ve Bunlardan Mamul Eşya; Taklit Mücevher Eşyası; Metal Paralar	101.082	0,2	404.481	0,4	290	0,2	0	0,0
XV Adi Metaller ve Adi Metallerden Eşya	5.763.576	11,3	7.852.381	8,6	24.073	17,7	112.074	33,7
XVI Makinalar ve Mekanik Cihazlar; Elektrik Malzemeleri; Bunların Aksam ve Parçaları; Ses Kaydediciler ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar Televizyon Görüntü ve Ses Kaydedicileri ve Bunların Parça ve Aksesuarları	4.766.664	9,3	4.368.052	4,8	18.975	14,0	44.551	13,4
XVII Nakil Vasıtaları	2.491.245	4,9	2.815.707	3,1	3.532	2,6	6.335	1,9
XVIII Optik Alet ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet ve Cihazları, Tıbbi veya Cerrahi Alet ve Cihazlar; Saatçi Eşyası; Müzik Aletleri..	1.303.781	2,6	2.084.958	2,3	7.067	5,2	6.569	2,0
XIX Silahlar ve Mühimmat; Bunların Aksam, Parça ve Aksesuarı	161.713	0,3	288.198	0,3	1.697	1,2	30	0,0
XX Muhtelif Mamul Eşya	728.838	1,4	465.931	0,5	2.648	1,9	713	0,2
XXI Sanat Eserleri, Koleksiyon Eşyası ve Antikalar	37.829	0,1	38.987	0,0	12,0	0,0	1	0,0
<b>TOPLAM</b>	<b>50.992.593</b>	<b>100,0</b>	<b>91.209.542</b>	<b>100,0</b>	<b>135.913</b>	<b>100,0</b>	<b>332.511</b>	<b>100,0</b>

Valon Bölgesi'nin ülkemize ihracatında kimyasallar, ana metal sanayi, makineler ve plastik ve kauçuk ürünler öne çıkmaktadır. Kimyasallar ihracatında eczacılık ürünleri, inorganik kimyasallar (gıda katkı malzemeleri-polifosfatlar-E452), sentetik organik boyayıcı maddeler (pigmentler), kozmetik ürünler



(saç boyaları), ana metal sanayi ürünlerinde hurda çelik (toplam ihracatın %20'si) ve alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri, plastik ürünlerde ise polipropilen plaka levha ve filmler Bölge'den ülkemize en fazla ihraç edilen ürün grupları arasında yer almaktadır.

Bölge'nin ülkemizden ithalatında ise tekstil ve konfeksiyon, ana metal sanayi, makinalar, plastik ürünleri toplam ithalatın %65,7'sini oluşturmaktadır. İthal edilen ürün grupları arasında örme giyim eşyası (%11,7), örülmemiş giyim eşyası (%4,3), pamuktan baskılı yatak çarşafı (%2,1), alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (%7,1), santrifüjler, hava ve vakum pompaları, sentetik organik boyayıcı maddeler, polipropilen plaka levha ve filmler (%4,3), plastikten mobilya bağlantı elemanları (%5,3) öne çıkmaktadır. 2022 yılında bir önceki yıla göre Valon Bölgesine nakil araçları ihracatımızda görülen yaklaşık %74 oranındaki gerilemede karoser aksamı, alüminyumdan tekerlek ve aksamı ile radyatörler gibi aksam ve parça ihracatındaki azalış etkili olmuştur.

Valon Bölgesi'nin dünyaya ihracatında %39,4 paya sahip mineral ürünler, ithalatında ise %32 payı ile kimyasal ürünler birinci sırada gelmektedir. Kimyasal ürünler dış ticareti içerisinde tek başına eczacılık ürünlerinin payı ithalatta %81,7, ihracatta %80,7 seviyesindedir. Eczacılık ürünleri içerisinde en büyük ağırlığı tedavide veya korunmada kullanılmak üzere dozlandırılmış veya perakende ilaçlar ve aşılar oluşturmaktadır.

### Değerlendirme

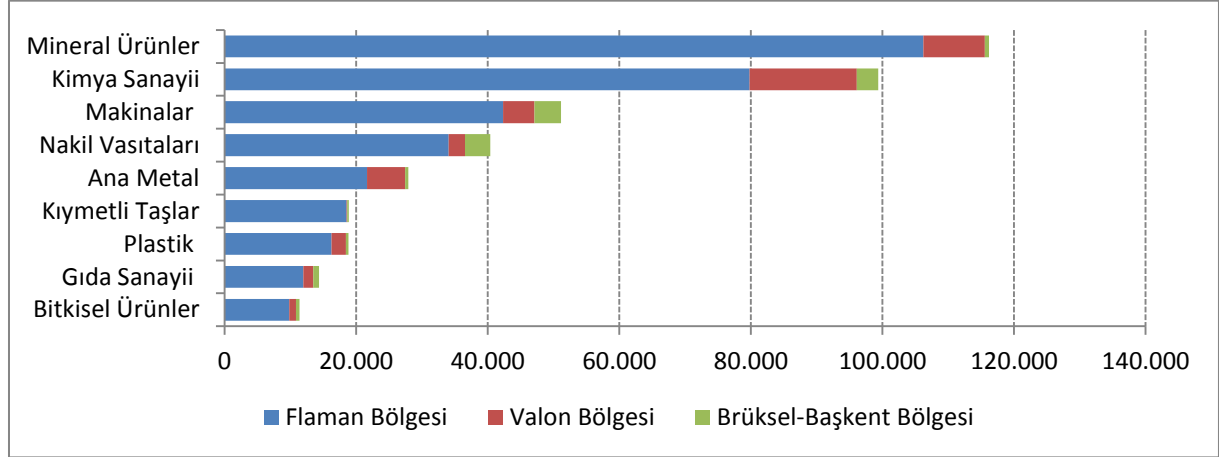
Bölgelerin dünyadan ithalatlarında sektörlerin ağırlıklarında farklılıklar bulunmaktadır. Kimya sektörü üç Bölgenin ithalatında da önemli bir paya sahip iken, Valon Bölgesi ithalatı içerisindeki payı oldukça yüksektir. Mineral ürünler ithalatında, Brüksel-Başkent Bölgesi düşük payı ile diğer iki Bölge'den ayrılmaktadır. Brüksel-Başkent Bölgesinin makine ve ulaşım araçları sektörleri ithalatının payı Belçika'nın bu sektörler ithalatının toplam içerisindeki payının oldukça üzerindedir. Ana metal sanayi ithalatı Valon Bölgesinin ithalatı içerisinde, tekstil ve konfeksiyon sektörü ise Brüksel-Başkent ve Valon Bölgesi ithalatı içerisinde daha fazla paya sahiptir.

Tablo 8: Belçika ve Bölgelerin İthalatları İçerisinde Sektörlerin Payları (2022, Ulusal Konsept)

Pay (%)	Belçika	Flanan Bölgesi	Valon Bölgesi	Brüksel-Başkent Bölgesi
Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünler	1,9	1,7	3,4	1,2
Bitkisel Ürünler	2,5	2,6	1,9	3,2
Hayvansal, Bitkisel veya Mikrobiyal Katı ve Sıvı Yağlar	0,8	0,9	0,6	0,1
Gıda Sanayi	3,2	3,2	3,0	4,8
Mineral Ürünler	25,9	28,0	18,3	3,5
Kimya Sanayi ve Buna Bağlı Sanayi Ürünleri	22,2	21,0	32,0	18,8
Plastik ve Plastik Ürünleri; Kauçuk ve Kauçuk Ürünleri	4,2	4,3	4,3	2,3
Deriler, Köseleler, Postlar, Kürkleri ve Mamul Eşya	0,2	0,1	0,1	0,7
Ağaç ve Ahşap Eşya	0,8	0,7	1,2	0,3
Odun veya Diğer Lifli Selülozik Maddelerin Hamurları; Kağıt, Karton ve Mamulleri	1,1	1,0	1,6	1,2
Dokumaya Elverişli Maddeler ve Bunlardan Mamul Eşya	1,8	1,6	2,1	5,2
Ayakkabılar, Başlıklar, Şemsiyeler, ...	0,3	0,3	0,3	1,0
Taş, Alçı, Çimento ... Maddelerden Eşya; Seramik Mamulleri; Cam veya Cam Eşya	0,8	0,7	1,2	0,6
Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller, ...	4,2	4,9	0,2	1,3
Adi Metaller ve Adi Metallerden Eşya	6,2	5,7	11,3	3,0
Makinalar ve Mekanik Cihazlar; ...; Bunların Aksam ve Parçaları	11,4	11,2	9,3	23,3
Nakil Vasıtaları	9,0	9,0	4,9	22,4
Optik Alet ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet ve Cihazları, ...	2,2	2,0	2,6	4,8
Silahlar ve Mühimmat; Bunların Aksam, Parça ve Aksesuarı	0,0	0,0	0,3	0,2
Muhtelif Mamul Eşya	1,2	1,2	1,4	1,6
Sanat Eserleri, Koleksiyon Eşyası ve Antikalar	0,1	0,1	0,1	0,4
<b>Toplam</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>

2022 yılında enerji başta olmak üzere emtia fiyatlarındaki bir önceki yıldan başlayan artış mineral ürünler, kimyasallar ve plastik ürünler, ana metal sanayi gibi bazı sektörlerin dış ticaret değerleri ve toplam ticaret içerisindeki paylarını artırıcı etkide bulunmuş, sektörlerin sıralamasında özellikle mineral ürünler lehine değişiklikler görülmüştür.

Grafik 1: Belçika'nın Bölgeler ve Öne Çıkan Sektörler İtibariyle İthalatı (Ulusal Konsept, Milyon €)



Belçika'nın toplam ihracatında %77, toplam ithalatında ise %84,8 paya sahip olan Flaman Bölgesi ülkenin dış ticaretinde belirleyici role sahiptir.

Flaman Bölgesi'nin ülkemiz ile ticaretteki ağırlığı ise daha da yüksektir. Bölge'nin Belçika'nın ülkemiz ile ticaretindeki payı 2022 yılı itibariyle yaklaşık %93 seviyesindedir. Flaman Bölgesi'nin Türkiye'ye ihracatının Bölge'nin toplam ihracatı içerisindeki payı %1,4, Flaman Bölgesi'nin Türkiye'den ithalatının dünyadan ithalatı içerisindeki payı ise %1 seviyesinde olup, Belçika için söz konusu paylar sırasıyla %1,2 ve %0,8'dir. Flaman Bölgesi'nin ülkemiz ile ticareti, Belçika'nın toplam dış ticareti içerisindeki payından da Belçika'nın ülkemiz ile olan ticaretinin toplam dış ticareti içerisindeki payından da yüksektir.

Valon Bölgesi Belçika'nın toplam ithalatı içerisindeki yaklaşık %11,4 payı ve ülkemizden ithalattaki %3,8 payı ile ikinci sırada yer almaktadır. Valon Bölgesinin toplam dış ticareti içerisinde ülkemiz ile olan dış ticaretin payı (ihracat %0,4, ithalat %0,3) oldukça düşük olup, Bölge ile dış ticaret ilişkilerinin geliştirilebilmesi açısından potansiyel arz ettiği değerlendirilmektedir.

Brüksel-Başkent Bölgesi toplam dış ticaret içerisindeki payı küçük olmasına karşın, hem Belçika'nın toplam ithalatından aldığı pay, hem de Belçika'nın ülkemizden ithalatı içerisindeki pay ihracata göre daha yüksektir.

En fazla ithalat gerçekleştirilen sektörler itibariyle, ülkemizin toplam ithalattan aldıkları paylar incelendiğinde; Brüksel-Başkent Bölgesi'nde makine ve kimya sektörleri, Flaman ve Valon Bölgelerinde ise kimya sektörlerinde ülkemizin payının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Valon ve Flaman Bölgelerinin ihracat ve ithalatlarında en fazla paya sahip kimya sektörü özelinde, organik kimyasallar ve eczacılık ürünlerinin ülkemiz ile ticaret ve işbirliklerinin geliştirilebileceği alanlar olduğu değerlendirilmektedir.